



МАТЕРІАЛИ ДРУКУЮТЬСЯ
УКРАЇНСЬКОЮ, РОСІЙСЬКОЮ,
АНГЛІЙСЬКОЮ
ТА ПОЛЬСЬКОЮ
МОВАМИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

*X Міжнародної науково-
практичної конференції
молодих вчених, курсантів
та студентів*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Львів – 2015

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

д-р техн. наук **Рак Т.Є.** – головний редактор

канд. техн. наук **Рудик Ю.І.** – заступник головного редактора

д-р техн. наук **Гашук П.М.**

д-р техн. наук **Гуліда Е.М.**

д-р техн. наук **Ковалишин В.В.**

д-р психол. наук **Кривопишіна О.А.**

д-р с.-г. наук **Кузик А.Д.**

д-р техн. наук **Рак Ю.П.**

д-р техн. наук **Семерак М.М.**

д-р фіз.-мат. наук **Стародуб Ю.П.**

канд. техн. наук **Боднар Г.Й.**

канд. екон. наук **Горбань В.Б.**

канд. техн. наук **Горностай О.Б.**

канд. геол. наук **Карабин В.В.**

канд. техн. наук **Кирилів Я.Б.**

канд. техн. наук **Малець І.О.**

канд. екон. наук **Повстин О.В.**

ОРГАНІЗАТОР ТА ВИДАВЕЦЬ	Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Технічний редактор, комп'ютерна верстка та друк на різографі	Хлевной О.В.
Відповідальний за друк	Фльорко М.Я.
АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:	ЛДУ БЖД, вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79007
Контактні телефони:	(032) 233-24-79, 233-14-97, тел/факс 233-00-88
E-mail:	ndr@ubgd.lviv.ua

Проблеми та перспективи розвитку забезпечення безпеки життєдіяльності: Зб. наук. праць Х Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, курсантів та студентів – Л.: ЛДУ БЖД, 2015. – 420 с.

Збірник сформовано за науковими матеріалами Х Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, курсантів та студентів «Проблеми та перспективи розвитку забезпечення безпеки життєдіяльності» – представників різних країн, міністерств і відомств з проблемних питань в галузі технічних наук.

Збірник містить матеріали таких тематичних секцій:

- I секція – Пожежна та техногенна безпека;
- II секція – Організаційно-правові аспекти забезпечення безпеки життєдіяльності;
- III секція – Організація проведення аварійно-рятувальних робіт та гасіння пожеж;
- IV секція – Екологічні аспекти безпеки життєдіяльності;
- V секція – Інформаційні технології в безпеці життєдіяльності;
- VI секція – Природничо-наукові аспекти в безпеці життєдіяльності;
- VII секція – Промислова безпека та охорона праці;
- VIII секція – Управління проектами та програмами у сфері безпеки життєдіяльності;
- IX секція – Тези доповідей Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт із спеціальності «Техногенна безпека».

© ЛДУ БЖД, 2015

Здано в набір 01.03.2015. Підписано до друку
20.03.2015. Формат 60x84^{1/3}. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 26,2. Гарнітура Times New Roman.
Друк на різографі. Наклад: 100 прим.

Друк: ЛДУ БЖД
вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79007.

За точність наведених фактів, економіко-статистичних та інших даних, а також за використання відомостей, що не рекомендовані до відкритої публікації, відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів. При передруковуванні матеріалів, посилання на збірник обов'язкове.

Дукаль Н.І. ЗАХИСТ ГРАФІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ТЕКСТОВУМ РЕДАКТОРІ.....	183
Кабалюк Д.С., Полящук О.В. ГРУПИ СИМЕТРІЙ ДЕЯКИХ МНОГОКУТНИКІВ ТА МНОГОГРАННИКІВ.....	186
Кожсак Н.Р., Саніга Ю.В. МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ СВІТЛОФОРАМИ ВРЕЖИМІ «ЗЕЛЕНОЇ ХВІЛІ» НА МАГІСТРАЛЯХ ІЗ ДВОСТОРОННІМ РУХОМ.....	188
Крижановська О.Л. АНАЛІЗ МЕТОДІВ ТЕКСТОВОЇ СТЕГАНОГРАФІЇ.....	190
Крук О.М. ВЗАЄМОДІЯ САД – СЕРЕДОВИЩ В ПРОЦЕСІ ТРАНСПОРТУВАННЯ ГРАФІЧНИХ ДОКУМЕНТІВ.....	192
Максютинський О.П. ЗАСТОСУВАННЯ ДОПОМІЖНОГО МОДУЛЯ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ «EMERGENCY MOBILE WARNING SYSTEM» У СИСТЕМІ ОПОВІЩЕННЯ УКРАЇНИ.....	195
Мозоль Д.Б., Ганзур Т.П. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПДГТОВКИ СУЧАСНОГО РЯТУВАЛЬНИКА.....	197
Прохоров М.О. ПРОЕКТ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОНОГО ГОЛОСУВАННЯ НА ВИБОРАХ В УКРАЇНІ.....	199
Полєнко М.В., Бучина Т.В. ЕСТЕТИЧНА ФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ ОДНОСТРОЮ СЛУЖБИ ПОРЯТУНКУ.....	201
Пущак В.Я. ГРАФІЧНІ ЗАСОБИ В КООРДИNUВАННІ ТА МОНІТОРИНГУ ПОЖЕЖНОБЕЗПЕЧНИХ ОБ'ЄКТІВ.....	203
Тодоров Я.О. КОМП'ЮТЕРНІ ГРАФІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У БУДІВЕЛЬНОМУ ПРОЕКТУВАННІ.....	205
Топілко В.В. ВИКОРИСТАННЯ ШИФРУ THREEFISH В СУЧASNІХ КРИПТОГРАФІЧНИХ СИСТЕМАХ.....	208
Тодоров Я.О. КОМП'ЮТЕРНІ ГРАФІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У 3D МОДЕлюванні.....	210
Тухлій А.М. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ АЛГОРІТМІВ МНОЖЕННЯ ВЕЛИКИХ ЧИСЕЛ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ В КРИПТОГРАФІЧНОМУ ЗАХИСТІ ІНФОРМАЦІЇ.....	213
Тодоров Я.О. ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ГРАФІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВ'ЯЗУВАННІ ДЕЯКИХ ПОЗИЦІЙНИХ ЗАДАЧ.....	215
Пійотр Хмель МОДЕлювання дуальних систем в управлінні проектами.....	217
Шиптицька І.І. ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДПРИСМСТВАХ ПОЛІТИКИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ.....	221

Секція 6
ПРИРОДНИЧО-НАУКОВІ АСПЕКТИ
В БЕЗПЕЦІ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Босник В.Ф. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ НАДАННЯ ПЕРШОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТUAЦІЯХ.....	223
Зінько О.В. ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИЙ ВІДБІР ДО ДІЯЛЬНОСТІ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ ОСІВ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ.....	224
Вишняк О.В., Вержаковська Л.О. СТЕРЕОТИП ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РЯТУВАЛЬНИКА У НАСЕЛЕННЯ М. ЧЕРКАСІ.....	226

Волдесв О.О. МОВА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК РОЗБУДОВИ І БЕЗПЕКИ НАЦІЇ В ТРАКТУВАННІ МИТРОПОЛІТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО.....	228
Гнатюк Н. Л. РОЛЬ МЕХАНІЗМІВ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ В ЕКСТЕРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ.....	230
Данилюк О. О. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ЗДІБНОСТЕЙ ДО ОБРАЗОВТОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	231
Гончарук Д. В. ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ЯК ОДИН ІЗ ВИЗНАЧАЛЬНИХ ФАКТОРІВ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ РЯТУВАЛЬНИКІВ. 233	
Гринюк О. П. МОДЕЛЬНА ПОВЕДІНКА ТА КОПІЮВАННЯ СУЇЦІДАЛЬНИХ АКТИВІВ.....	235
Данилюк М. Я. ПОСТТРАВМАТИЧНИЙ СТРЕСОВИЙ РОЗЛАД У ДІТЕЙ, ЙОГО ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ АРТ- ТЕРАПІЇ... 237	
Демкович В. Р. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ ПОЧУТТЯ СТРАХУ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ.....	239
Жезло Н.В., Хлевнай О.В., Хлевна М.В. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ НАСТІЛЬНИХ ГІР ТИПУ SNAKES AND LADDERS ПРИ ВИВЧЕННІ ПРАВИЛ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ 241	
Kim T.M. ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ РЯТУВАЛЬНИКІВ.....	243
Климко Т. В. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ПОЧУТТЯ ЗАДОВОЛЕНОСТІ ШЛЮБОМ У МОЛОДОМУ ПОДРУЖЖІ.....	245
Кость О. ЗАДАЧА ПРО ФОРМУ КРИВОЇ В МОДЕЛЮВАННІ ОСВІТЛЮВАНОСТІ ПРИМІЩЕННЯ.....	247
Котельницька О. Р. ОСОБЛИВОСТІ НЛП ТА СЛОВЕСНОЇ ЕКВІЛІБРИСТИКИ.....	249
Кульчицька І. В. ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА У ЗОНІ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ.....	251
Курило А. Ю. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДЕФОРМАЦІЇ СПОРТСМЕНІВ.....	253
Михайлішин М. Р. ТЕПЛОВІ ПОТОКИ ЗУМОВЛЕНІ ПОЖЕЖОЮ.....	255
Лук'янчук С. Р. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСОБИСТІСТЮ КРИЗОВИМИ СТАНАМИ.....	257
Максимець Ю. І. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВЗУАЛЬНО-ПРОСТОРОВОГО ІНТЕЛЕКТУ СУЧASNІХ СТУДЕНТІВ.....	259
Михайлішин М. Р. ДОСЛДЖЕННЯ ТЕРМОДЕГРАДАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ СЕНСОРАХ НА ОСНОВІ КЕРАМІКИ $NiMn_2O_4-CuMn_2O_4-MnCO_2O_4$. 261	
Мостіпан В. С. КОМУНІКАТИВНІ ОСОБЛИВОСТІ БЕЗКОНФЛІКТНОГО ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ.....	263
Мудрік Н. В. ДОСЛДЖЕННЯ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВИХ СТАНІВ ОСОБИСТІСТІ У ПРОФЕСІЙНО-ЕКСТЕРЕМАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	265
Мусіюк Р. В. ПОСТТРАВМАТИЧНИЙ СИНДРОМ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧASNОГО СУСПІЛЬСТВА.....	267
Олексюк Ю. В. РОЛЬ БРЕХНІ У ПОВСЯКДЕННОМУ ЖИТТІ.....	269
Олійник Р. І. ВЗАЄМОВЗ'ЯЗОК ВАГО-РОСТОВИХ ПОКАЗНИКІВ НА РІВЕНЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ КУРСАНТІВ ЛДУ БЖД.....	270
Панас Б. І. БІЛІНГВІЗМ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ.....	272

Попов В.М. ВПЛИВ НЕГАТИВНИХ ФАКТОРІВ НА ФОРМУВАННЯ АТРИБУЦІЇ.....	274
Порядін С.В. ВИВЧЕННЯ ОБДАРОВАНОСТІ З ПОЗИЦІЙ СИТЕМНОГО ПІДХОДУ.....	276
Процішин Т.М. ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСУ ВИТИКАННЯ РІДИНИ З ЦИЛІНДРИЧНОГО БАКА КРІЗЬ КРУГЛИЙ ОТВІР.....	278
Реготун А.О. ФІЗИЧНІ ЗАСОБИ ВІДНОВЛЕННЯ РЯТУВАЛЬНИКІВ В ПРОЦЕСІ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	280
Романюк Ю.І. ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ.....	282
Романюк Р.В. КВАНТОВОХІМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ НЕЗНАЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ФЛУОРОВМІСНИХ ВОГНЕГАСНИХ РЕЧОВИН.....	284
Романюк Ю. ЗАДАЧА ПРО РОЗРАХУНОК НЕОБХІДНОЇ ПОТУЖНОСТІ ВЕНТИЛЯТОРІВ В ПРИМІЩЕННІ ЦЕХУ.....	286
Рочева О. В. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЖИТТЄВОГО ШЛЯХУ БІНАРНО ОБДАРОВАНИХ ПОЛІТИЧНИХ ЛІДЕРІВ.....	288
Сергієнко О.О. ВПЛИВ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ НА РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОГО ВІДЧУЖЕННЯ.....	290
Сібігапуліна О.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЖИВАННЯ ОСОБИСТІСТЮ ЕМОЦІЙ СТРАХУ.....	292
Слободянік Н.С. ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ СОЦIAЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ НАВЧАННЯ ДО УМОВ НАВЧАЛЬНО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	293
Стахів Ю. ЗАДАЧА ПРО МІНІМАЛЬНІ ВТРАТИ ТЕПЛА ПРИ БУДІВНИЦТВІ БУДИНКУ.....	295
Ткаченко К.С. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ НОНКОНФОРМНОЇ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТЬНОГО РЯТУВАЛЬНИКА.....	297
Федан В.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СУМІСНОСТІ ШЛЮБНИХ ПАРТНЕРІВ ТА ЗАДОВОЛЕНОСТІ ШЛЮБОМ.....	299
Шпанчук А.А. ВПЛИВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА ФІЗИЧНИЙ ТА ЕМОЦІЙНИЙ СТАН ЛЮДИНИ.....	301
Шпудар М.П. ХАРАКТЕРИСТИКА АНГЛІЙСЬКИХ Г'ЯТИ-І БІЛЬШЕ КОМПОНЕНТНИХ ТЕРМІНІВ НА ОСНОВІ ПРОЕКТУ СЛОВНИКА ТЕРМІНІВ з ТРАНСПОРТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	303
Яворська Ю.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ТА ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ.....	304

Секція 7

ПРОМИСЛОВА БЕЗПЕКА ТА ОХОРОНА ПРАЦІ

Артиохова Л.В., Калинин М.С. СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗMU В РІЗНИХ РЕГІОНАХ УКРАЇНИ.....	307
Волошин С.Т. ДОСЛІДЖЕННЯ ПАРАМЕТРІВ ВИБУХУ ГАЗОПОВІТРЯНИХ СУМІШЕЙ В УМОВАХ ЕКСПЛУАТАЦІЇ МАГІСТРАЛЬНИХ ТРУБОПРОВОДІВ.....	309
Гузар Н. І. ПРОБЛЕМА НЕСПРИЯТЛИВОГО ВПЛИВУ СУЧASNІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗОРОВІ ФУНКЦІЇ КОРИСТУВАЧІВ.....	310

УДК 378.1

ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСУ ВИТИКАННЯ РІДИНИ З ЦИЛІНДРИЧНОГО БАКА КРІЗЬ КРУГЛИЙ ОТВІР

Процішин Т.М.

**Карабин О.О., к. ф.-м. н., доцент, Чмир О., к..ф.-м. н., доцент
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності**

Спостерігаючи та досліджуючи різноманітні природні процеси та явища часто користуються математичними моделями, які описуються рівняннями, що містять похідні функцій. Це так звані диференціальні рівняння. Для складання диференціального рівняння формулюється і математично записується закон, згідно з яким відбувається деякий процес. Часто при складанні диференціальних рівнянь використовують фізичний зміст похідної як швидкості перебігу процесу і другої похідної як швидкості зміни швидкості, тобто прискорення.

Розглянемо задачу про витікання рідини крізь круглий отвір, який утворився у циліндричному баку.

Задача. Круглий циліндричний бак діаметром 2 м і висотою 4 м наповнено водою. Визначити час спорожнення бака крізь круглий отвір діаметром 10 см у дні бака.

Розв'яжемо спочатку задачу загального характеру. Припустимо, що бак, площа S поперечного перерізу якого є відомою функцією висоти h , $S = S(h)$, наповнений рідиною до рівня H . У дні бака є отвір площині σ , крізь який витікає рідина.

Визначимо час t , за який рівень рідини знизиться від початкового положення H до довільного h , і час T повного спорожнення бака.

При цьому вважатимемо, що швидкість v зміни кількості рідини в баку є відомою функцією $v = v(h)$, що залежить від рівня h .

Нехай висота рідини в баку у деякий момент часу t дорівнює h . Кількість рідини dQ , що витікає з бака за проміжок часу dt від моменту t до $t + dt$, можна обчислити як об'єм циліндричного стовпа із площею основи σ і висотою $v(h)dt$. Тоді $dQ = \sigma \cdot v(h)dt$. З другого боку, внаслідок витікання рідини її рівень h у посудині знизиться на величину dh , тоді, $dQ = -S(h)dh$ (знак “-” вказує на зменшення рівня). Прирівнюючи обидва вирази для кількості рідини, отримаємо диференціальне рівняння першого порядку з відокремлюваними змінними $\sigma \cdot v(h)dt = -S(h)dh$, інтегруючи яке, знайдемо

$$t(h) = -\frac{1}{\sigma} \int \frac{S(h)}{v(h)} dh + C,$$

де C – стала інтегрування.

Швидкість витікання рідини крізь отвір малого діаметра, розташований на відстані h нижче рівня рідини, дорівнює $v(h) = \mu\sqrt{2gh}$, g – прискорення вільного падіння; μ – емпіричний коефіцієнт швидкості витікання (для круглого отвору $\mu = 0,85$). Таким чином,

$$t(h) = -\frac{1}{\sigma\mu\sqrt{2g}} \int \frac{S(h)}{\sqrt{h}} dh + C. \quad (1)$$

У даній задачі $S = \frac{\pi D^2}{4}$, $\sigma = \frac{\pi a^2}{4}$. Підставляючи числові значення параметрів в (1), знайдемо

$$t(h) = -\frac{8}{0,0085 \cdot \sqrt{19,62}} \sqrt{h} + C. \quad (2)$$

Оскільки, в початковий момент часу $t = 0$, бак висотою $H = 4$ м був наповнений водою, тобто $t(4) = 0$, то задовільняючи цю умову, знайдемо сталу C : $C = \frac{16}{0,0085 \cdot \sqrt{19,62}}$.

Підставляючи знайдене C у (2), запишемо закон зміни часу t , за який рівень рідини знизиться від початкового положення H до довільного h

$$t(h) = -\frac{8}{0,0085 \cdot \sqrt{19,62}} \sqrt{h} + \frac{16}{0,0085 \cdot \sqrt{19,62}}. \quad (3)$$

Повне спорожнення бака настане при $h = 0$. Цій ситуації відповідає час T , який знайдемо з умови $t(0) = T$, тобто підставляючи цю умову в (3),

$$\text{одержуємо } T = \frac{16}{0,0085 \cdot \sqrt{19,62}} \approx 425 \text{ с} = 7,1 \text{ хв.}$$

Література:

1. Самойленко А.М., Кривошея С.А., Перестюк М.О. Диференціальний рівняння у прикладах і задачах. – К.: Вища школа, 1994. – 455 с.
2. Рудавський Ю.К., Каленюк П.І., Тацій Р.М. та ін. Збірник задач з диференціальних рівнянь: Навч. посібник. – Л. Вид. Національного університету “Львівська політехніка”, 2001. – 244 с.
3. Герасимчук В. Вища математика. Повний курс у прикладах і задачах / В.С. Герасимчук, Г.С. Васильченко, В.І. Кравцов // Навч. посіб. – К.: Книги України ЛТД, 2009. – 578 с.